

Nr 18.

Utlåtande i anledning av väckta motioner angående pensionsförbättring för vissa arbetare vid ammunitionsfabriken å Marieberg.

Bankoutskottet får härmed avgiva utlåtande över två till utskottets förberedande handläggning hänvisade motioner angående pensionsförbättring för vissa arbetare vid ammunitionsfabriken å Marieberg.

I fråga om motiveringen för de framställda förslagen får utskottet, i den mån ej redogörelse i det följande lämnas, hänvisa till motionerna (II: 310 och 311).

1:o.

Förre nattvakten Karl Gustav Andersson. I motionen II: 310 hemställer herr *Eriksson* i Stockholm, »att riksdagen måtte besluta tillerkänna f. d. nattvakten vid ammunitionsfabriken å Marieberg Karl Gustav Andersson tilläggspension med ett så stort belopp, som motsvarar skillnaden mellan den pension, som han nu uppbär, och den pension han blivit berättigad till om han placerats i pensionsgrupp 2».

Av handlingarna inhämtas,

att Andersson är född den 28 maj 1875 och alltså 72 år gammal;

att han erhöll sin första anställning vid ammunitionsfabriken å Marieberg den 21 december 1906 såsom nattvakt och kusk;

att han under sin fortsatta anställning vid ammunitionsfabriken från juli månad år 1914 intill den 16 juni 1930 fullgjorde skiftande arbetsuppgifter såsom förrådsarbetare, värmeledningseldare, lödare, provskjutare och betsare;

att han sistnämnda dag vid 55 års ålder återgick till anställning som nattvakt och bibehöll denna anställning till sitt avsked med pension den 31 maj 1937;

samt att han vid avgången ur tjänst erhöll pension, beräknad med utgångspunkt från det i 1934 års tjänstepensionsreglemente för arbetare för pensionsgrupp 1 (icke yrkesutbildad arbetare) fastställda pensionsunderlaget.

Hos Kungl. Maj:t anhöll *försvarsverkens civila personals förbund* år 1937, att Andersson måtte komma i åtnjutande av tilläggspension, motsvarande skillnaden mellan den till honom utgående pensionen och den pension, som skulle ha tillkommit honom, om han blivit hänförd till pensionsgrupp 2 (yrkesutbildad arbetare).

I häröver avgivet utlåtande anförde *arméförvaltningens civila departement* till riksdagens protokoll 1948. 8 saml. Nr 18.

ment, att ett bifall till den gjorda framställningen i sak skulle innebära, att bestämmelserna i 5 § av 1934 års tjänstepensionsreglemente för arbetare erhöles retroaktiv tillämpning å Andersson. Med hänsyn till de konsekvenser, som därav skulle kunna uppkomma, ansåge sig departementet icke kunna tillstyrka framställningen.

Statskontoret anförde i utlåtande den 17 februari 1938, att då i förevarande fall sådana särskilda omständigheter icke vore för handen som de, vilka åberopats av ämbetsverket i utlåtande samma dag angående liknande framställning av f. d. nattvakten vid ammunitionsfabriken å Marieberg Klas Andreas Andersson, ämbetsverket avstyrkte bifall till framställningen.

Genom beslut den 29 april 1938 fann *Kungl. Maj:t* framställningen icke föranleda någon Kungl. Maj:ts vidare åtgärd.

Till stöd för den nu föreliggande *motionen* har anförts, att omständigheterna beträffande Karl Gustav Andersson vore fullt jämförliga med de, som förelågo i fråga om förre nattvakten Klas Andreas Andersson, vilken efter förslag av Kungl. Maj:t genom beslut av 1938 års riksdag erhöles, utöver honom författningsenligt tillkommande pension enligt pensionsgrupp 1, tilläggspension å 120 kronor för år. Särskilt har åberopats, att Karl Gustav Anderssons övergång från yrkesutbildad anställning till befattning som nattvakt skedde på anmodan av hans arbetsledning.

Utskottet. Såsom av den lämnade redogörelsen framgår, har förre nattvakten vid ammunitionsfabriken å Marieberg Karl Gustav Andersson vid avgången ur tjänst den 31 maj 1937 erhöles pension, beräknad med utgångspunkt från det i 1934 års arbetarpensionsreglemente för pensionsgrupp 1 (icke yrkesutbildad arbetare) fastställda pensionsunderlaget. Det i föreliggande motion framlagda förslaget innebär, att Andersson skulle — i likhet med vad 1938 års riksdag medgav beträffande förre nattvakten vid ammunitionsfabriken å Marieberg Klas Andreas Andersson — tillerkännas en tilläggspension, motsvarande skillnaden mellan sålunda utgående pension och den pension, som skulle ha tillkommit honom, om han blivit hänförd till pensionsgrupp 2 (yrkesutbildad arbetare).

I anledning av den i motionen gjorda jämförelsen mellan Karl Gustav Andersson och Klas Andreas Andersson vill utskottet erinra, att — enligt vad som framgår av propositionen nr 244/1938, p. 5; bankoutsk. utl. nr 31, p. 6 — Klas Andreas Andersson, född den 6 december 1866, under hela sin tjänstetid fram till den ålder, som normalt gäller såsom pensionsålder, innehade anställning, som, därest arbetarpensionsreglementet då varit gällande, skulle ha medfört hans placering i pensionsgrupp 2. Denna anställning omfattade nämligen tiden 16 januari 1906—31 december 1928 (= 23 år), vid vilken sistnämnda tidpunkt Andersson räknade 62 levnadsår; först där-efter övergick han till befattning som nattvakt, vilken befattning han lämnade den 31 oktober 1935. Karl Gustav Andersson däremot tjänstgjorde under tiden 21 december 1906—30 juni 1914 som nattvakt och kusk och

därefter i olika yrkesbetonade befattningar intill den 16 juni 1930 (= 16 år), då han vid en ålder av 55 år återgick till nattvaktssysslan, från vilken han avgick den 31 maj 1937. Omständigheterna i de båda fallen äro således, såsom statskontoret jämväl framhållit, icke fullt likartade. Med hänsyn till det anförda och då frågan om en förbättring av Anderssons pensionsförmåner år 1938 prövats av Kungl. Maj:t utan att föranleda någon Kungl. Maj:ts åtgärd, är utskottet icke berett att nu tillstyrka någon åtgärd i motionens syfte. Frågan synes utskottet dock vara av den beskaffenhet, att det kan synas i viss mån påkallat, att den ansökningsvägen ånyo bringas under Kungl. Maj:ts prövning. Utskottet syftar härvid främst på det av motionären gjorda påpekandet, att det skulle ha varit på arbetsledningens önskan som Andersson fem år före pensionsålderns inträde återgått till nattvaktssysslan.

Åberopande det anförda hemställer utskottet,

att förevarande motion II: 310 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

2:o.

Arbeterskorna Signe Hammer och Elin Östman. I motionen II: 311 hemställer fru *Gustafson*, »att riksdagen måtte besluta, att arbeterskorna S. Hammer och E. Östman skola med hänsyn till föreliggande omständigheter bibehållas vid rätten att vara placerade i pensionsgrupp 2».

Av handlingarna inhämtas,

att Hammer och Östman äro födda respektive den 4 november 1894 och den 9 juni 1888 och således respektive 53 och 59 år gamla;

att de under giltighetstiden för 1934 års tjänstepensionsreglemente för arbetare varit i likhet med yrkesarbeterskor vid ammunitionsfabriken å Marieberg placerade i pensionsgrupp 2;

att de enligt av *försvarets civilförvaltning* verkställd utredning redan före ikraftträdandet den 1 januari 1935 av nämnda pensionsreglemente överflyttats från anställning såsom yrkesarbetare till anställning såsom portvakt respektive städerska, vilka anställningar de alltsedan förflyttningarna innehaft och vilka utgjort deras huvudsakliga sysselsättningar;

att försvarets civilförvaltning den 19 februari 1946 på grund av nämnda förhållande beslutit, att Hammer och Östman skulle från och med den dag, de blivit underkastade 1934 års tjänstepensionsreglemente för arbetare, vara hänförliga till pensionsgrupp 1 samt att å deras avlöningar för mycket innehållna pensionsavdrag skulle gottgöras dem.

Över försvarets civilförvaltnings berörda beslut den 19 februari 1946 ha Hammer och Östman var för sig anfört besvär hos kammarrätten med yrkande, att de måtte varda bibehållna vid placering i pensionsgrupp 2.

Genom utslag den 9 oktober 1947 har *kammarrätten* icke funnit skäl göra ändring i civilförvaltningens beslut.

Utskottet. Såsom utredningen i ärendet giver vid handen, ha Hammer och Östman under giltighetstiden för 1934 års tjänstepensionsreglemente för arbetare varit inplacerade i pensionsgrupp 2. Sedan försvarets civilförvaltning fått den upplysningen, att Hammer och Östman från år 1935 överflyttats från anställning såsom yrkesarbeterskor till icke yrkesbetonat arbete såsom portvakt resp. städerska, har ämbetsverket med retroaktiv verkan beslutat om Hammers och Östmans överförande till pensionsgrupp 1. Kammarrätten har därefter fastställt civilförvaltningens beslut.

Emellertid har i motionen uppgivits, att Hammer och Östman även efter ikraftträdandet av 1934 års tjänstepensionsreglemente sysselsatts med arbete, som borde kvalificera till inplacering i pensionsgrupp 2. Hammer har sålunda, anför motionären, utfört tryckningen av ammunitionsfabrikens blanketter, etiketter och övriga tryckalster; Östman har förestått matsal för fabriken tjänstemän och arbetare samt dessutom utfört vissa förtroendeuppdrag. De tjänstebestämmelser, som använts beträffande Hammer och Östman, vore därför missvisande. Mot bakgrunden av de sålunda lämnade uppgifterna, liksom även med hänsyn till att Hammer och Östman under långvarig anställning före år 1935 innehaft yrkesbetonade anställningar, vill det förefalla utskottet, som om frågan om deras inplacering i pensionsgrupp vore förtjänt att omprövas. Denna omprövning bör efter särskild framställning verkställas av Kungl. Maj:t; utskottet finner sig således icke kunna tillstyrka någon åtgärd i anledning av den väckta motionen.

Åberopande det anförda hemställer utskottet,

att förevarande motion II: 311 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 15 april 1948.

På bankoutskottets vägnar:

HARALD ÅKERBERG.

Närvarande

från första kammaren: herrar Åkerberg, Leander, Lundqvist*, Petersson i Karlskrona, Fahlander*, Andersson i Tidaholm, Persson i Älvdalsåsen och Näsgård;

från andra kammaren: herrar Wiberg, von Seth, Andersson i Munkaljungby, Mattsson, Eriksson i Sandby*, Sundberg, Nilsson i Landskrona och Stjärne.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.